DOI : https://doi.org/10.5281/zenodo.17550458 ମୂଳ ପ୍ରବନ୍ଧ

'ବଣ୍ଡା' ଲୋକମିଥ୍ : ପରମ୍ପରା ଓ ପରିସର

ଦେବାଶିଷ ପାତ୍ର

ସଂକ୍ଷିପ୍ତସାର :

ପ୍ରତ୍ୟେକ ସମାଜର ସାଂସ୍କୃତିକ ଇତିହାସର ବିଶ୍ଳେଷଣରେ ଲୋକ ମିଥ୍‌ର ଏକ ଗରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ରହିଛି । ସାମୂହିକ ଅବଚେତନର ସୃଷ୍ଟ ମିଥ୍‌ଧର୍ମୀ କାହାଣୀଗୁଡ଼ିକ ଲୋକ ଜୀବନର ସ୍ୱରୂପ ଉଦ୍‌ଘାଟନରେ ସମର୍ଥ । ଓଡ଼ିଶାରେ ଥିବା ପ୍ରକାରର ଜନଜାତିଙ୍କ ଭିତରୁ ବଣ୍ଡା ଜନଜାତି ଅନ୍ୟତମ । ପୂର୍ବଘାଟ ପର୍ବତମାଳାର କୋଣ୍ଡାକାମ୍ବେରୁ ପାହାଡ଼ ଓ ମୁଦିଲିପଡ଼ା ଅଞ୍ଚଳରେ ସେମାନଙ୍କ ବସତି । ଜଗତିକରଣ ପ୍ରଭାବରେ ବଣ୍ଡା ବାଚିକ ପରମ୍ପରାରେ ଥିବା ଲୋକମିଥ୍ କ୍ରମଶଃ ହଜିବାକୁ ବସିଛି । ସେହି ଲୋକମିଥ୍ ସଂଗ୍ରହ କରି ତା'ର ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିବା ଏହି ଆଲୋଚନାର ମୁଖ୍ୟ ଦିଗ ।

ପ୍ରମୁଖ ଶବ୍ଦାବଳୀ :

ବଣ୍ଡା, ଲୋକମିଥ୍, ପୁରାଣକଳ୍ପ, ଲୋକ ବିଜ୍ଞାନ, କାର୍ଯ୍ୟ କାରଣ ସମ୍ବନ୍ଧ, ବାଚିକ ପରମ୍ପରା, ଜନଜାତି ସଂସ୍କୃତି ।

ଲୋକ ସଂସ୍କୃତି ଓ ଲୋକମାନସର ସମ୍ମିଶ୍ରଣରୁ 'ମିଥ୍'ର ସୃଷ୍ଟି । ଏହା ସମାଜ ନିର୍ଭରଶୀଳ ହୋଇଥିବା କାରଣରୁ ଏକ ଜନସମୁଦାୟର ସାଂସ୍କୃତିକ ଓ ବୈଚାରିକ ପରିପ୍ରକାଶ 'ମିଥ୍'ରେ ଥାଏ । ଏକାଧିକ ଅଭିପ୍ରାୟ ସହିତ ସାମୂହିକ ଅବଚେତନରୁ ଉଦ୍‌ଭୂତ ଅନେକ ବିଷୟ ପ୍ରସଙ୍ଗ କାହାଣୀ ରୂପରେ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥାଏ । ସେଥିରେ ଥାଏ ମାନବର ଆଦ୍ୟକାଳର ଇତିହାସ । ସେ ଇତିହାସ କଳ୍ପନା ଓ ବାସ୍ତବର ସମ୍ମିଶ୍ରଣ । ଅନେକ ସମୟରେ ଅବୈଜ୍ଞାନିକ ମନେ ହେଉଥିବା ମିଥ୍ 'ଲୋକ ବିଜ୍ଞାନ'ର ଉତ୍ସ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣୀୟ ।

'ମିଥ୍'ରେ ବ୍ୟବହୃତ କାହାଣୀଗୁଡ଼ିକ ଲୋକସମାଜର ରୀତିନୀତି, ଲୋକ ପୁରାଣର ଯଥାର୍ଥତା ପ୍ରତିପାଦନ ପାଇଁ ଏକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଯୁକ୍ତିରୂପେ ଉପସ୍ଥାପିତ । ତେବେ ମିଥ୍ ପଛରେ ରହିଛି ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱ ଓ ସଂରଚନାର ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା । ତେଣୁ ଜନ ସମୁଦାୟର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭୌଗୋଳିକ ପରିମଣ୍ଡଳର ଲୋକ ଅଭିଜ୍ଞତା ସେଥିରେ ପ୍ରତିଫଳିତ । ଆର୍କିଟାଇପ୍ ବା ଆଦିରୂପ ହେଉଛି ମିଥ୍‌ର ଆଧେୟ । ତେଣୁ ଲୋକଜୀବନ ସହିତ ମୂଳରୁ ସଂପୃକ୍ତ ଥିବା ଆଦିମ ଚିତ୍ରକଳ୍ପାବଳୀର ଯଥାର୍ଥତା ଆନୟନ ହିଁ ମିଥ୍‌ର ମୂଳଲକ୍ଷ୍ୟ ।

'ମିଥ୍' ସୃଜନ ପଛରେ ରହିଛି ନୈର୍ବ୍ୟକ୍ତିକ ଓ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବିଚାର । ଯାହାଦ୍ୱାରା ପରମ୍ପରା ସୁଦୃଢ଼ ହେବା ସହ ଗୋଟିଏ ଜାତିର ଯୁଗ ଚେତନା, ବିଶ୍ୱାସବୋଧ ଓ ସାମାଜିକ ଶୃଙ୍ଖଳା ବଞ୍ଚିରହିଥାଏ । ତେବେ ଅନେକେ ପ୍ରଶ୍ନ କରନ୍ତି ଏହା ଧାର୍ମିକ ବୈଧାନିକତାର ଭିତ୍ତିରେ ନିର୍ମିତ ହୋଇଥିବାରୁ ଏହାର କଳାତ୍ମକତା କେତେ ? ଏପରିକି ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟବୋଧର ଏହା କେତେ ନିକଟତର ? ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ବିଚାରର ଉତ୍ତରରେ କୁହାଯାଇପାରେ, ମିଥ୍‌ରେ ଅତ୍ୟଧିକ କଳ୍ପନା ଶକ୍ତିର ପ୍ରଭାବ ରହିଛି ଯେଉଥିପାଇଁ ଅନେକ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ନୂତନ ଅର୍ଥ ମିଥ୍‌ରୁ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥାଏ । କଳ୍ପନା କାରଣରୁ ସେଥିରୁ ଅଲୌକିକତା ରହିଛି । ଏପରିକି ମିଥ୍ ସ୍ରଷ୍ଟାର ସର୍ଜନଶୀଳତାର ନବୀନ ବିଚାର କାରଣରୁ ବିସ୍ତାରିତ ଜଗତର ବହୁ ପ୍ରସଙ୍ଗ ସେଥିରେ ସ୍ଥାନପାଇ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିର ପ୍ରମାଣ ଦେଉଛି । ସୁତରାଂ ଏହା ଗୋଟିଏ ସମାଜର ଭିତ୍ତି ଓ ପବିତ୍ର କାହାଣୀ

ଯୋଗାଯୋଗ :
ଡ଼କ୍ଟର ଦେବାଶିଷ ପାତ୍ର, ବିଭାଗ ମୁଖ୍ୟ,
ଭାଷା ଓ ସାହିତ୍ୟ ବିଭାଗ, ଫକୀରମୋହନ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ
Email : dr.debashispatra@gmail.com
ORCIDID: https://orcid.org/0009-0000-8859-0970

This is an open access journal, and articles are distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Non Commercial Share Alike 4.0 License, which allows others to remix, tweak, and build upon the work non commercially, as long as appropriate credit is given and the new creations are licensed under the identical terms.

For reprints contact: *pracheepatrika@rediffmail.com*

ପ୍ରାପ୍ତି	ସମୀକ୍ଷିତ	ଗୃହୀତ	ପ୍ରକାଶିତ
୫.୦୬.୨୦୨୫	୧୧.୦୭.୨୦୨୫	୨୫.୦୮.୨୦୨୫	୧.୦୯.୨୦୨୫

ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧକୁ କିପରି ଉଦ୍ଧୃତ କରିବେ : ପାତ୍ର, ଦେବାଶିଷ ; ୨୦୨୫ । 'ବଣ୍ଡା' ଲୋକମିଥ୍ : ପରମ୍ପରା ଓ ପରିସର । ବାସ୍ତବତାର ପରିପ୍ରକାଶ ପ୍ରାଚୀ । ଭାଗ :୧୧, ସଂଖ୍ୟା : ଚ; ପୃଷ୍ଠା :୧୩-୧୯ ।

ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧକୁ ଅନ୍‌ଲାଇନରେ ପଢିବାପାଇଁ ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତୁ

Quick Response Code:

Available online at : https://pracheenews.com/

DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.17550458
Article No - BPP00333

ଯାହା ସୃଷ୍ଟି, ସ୍ଥିତି ଓ ବିଲୟର କଥା ସହିତ ପ୍ରାଚୀନ ଓ ଆଧୁନିକର ଯୋଗସୂତ୍ର ।

ପ୍ରତିଟି ସମାଜରେ ମିଥ୍ ରହିଛି ଏବଂ ରହିଛି ତାହାର ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବ୍ୟାକରଣ । ଯାହା ପିଢ଼ିପରେ ପିଢ଼ି ସଂଚରିତ ହେବାପାଇଁ ସାମର୍ଥ୍ୟରେ ଭରପୂର । ତେବେ ନୃତାତ୍ତ୍ୱିକ ଅଧୟନ ପାଇଁ ଏହି ମିଥ୍ ସମୂହର ଭୂମିକା ରହିଛି । ଭାରତୀୟ ତଥା ଓଡ଼ିଶାର ଜନଜାତି ସମାଜରେ ଅନେକ ପ୍ରକାରର ମିଥ୍ ରହିଛି । ଯେଉଁଠି ମାନବ ସମାଜର ଜୀବଜଗତ ଓ ଜଡ଼ ଜଗତ ସହିତ ଥିବା ସଂପର୍କର ନୂତନ ଭୂମି ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ।

ଓଡ଼ିଶାର ଚଉଷଠି ପ୍ରକାରର ଜନଜାତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଏକ ପୁରାତନ ଜନଜାତି ହେଉଛନ୍ତି 'ବଣ୍ଡା' । ସେହି ଜନଜାତିରେ ରହିଛି ଅନେକ ପ୍ରକାରର ମିଥ୍ ଧର୍ମୀ କାହାଣୀ । ସେହି କାହାଣୀ ମାଧ୍ୟମରେ 'ବଣ୍ଡା' ଜନଜାତିର ସ୍ୱରୂପ ଉଦ୍‌ଘାଟନ ସମ୍ଭବ ମନେହୁଏ । କାରଣ ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନଧାରା ସହିତ ଜଡ଼ିତ ମିଥ୍ ସମୂହ ସେମାନଙ୍କ ସମାଜ ସଙ୍ଗଠନ, ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ବ୍ୟବହାରିକ ଆଚରଣର ଏକ ସାଂସ୍କୃତିକ ଶକ୍ତି । ତେବେ ଜଗତିକରଣର ପ୍ରଭାବରେ ଅନେକ 'ମିଥ୍' ଆଦି ଅବଲୁପ୍ତ ଓ ଅନାଲୋଚିତ । ଆମର ଏହି ପ୍ରୟାସ ସେହି ମିଥ୍ ସମୂହର ସଂଗ୍ରହ ସହିତ ସାଂସ୍କୃତିକ ଭୂମିକୁ ବଂଚାଇ ରଖିବାର ପ୍ରୟାସ ମାତ୍ର ।

ବଣ୍ଡା ଲୋକମିଥ୍ ପ୍ରସଙ୍ଗ :

ବଣ୍ଡା ଜନଜାତିର ଲୋକ ସାହିତ୍ୟ ଆଲୋଚନା କାଳରେ ଲୋକମିଥ୍ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଭବ ପରି ମନେହୁଏ । କାରଣ ଏହି ଲୋକମିଥ୍ ସର୍ଜନାର ମନୋଭୂମିରେ ସମୂହ ସ୍ମୃତିର ଭୂମିକା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ସମାଜରେ ଥିବା ବିବିଧ ଅନୁଭବ, ପ୍ରକୃତି, ପଶୁପକ୍ଷୀ, ଈଶ୍ୱରୀୟ ସତ୍ତାରେ ଭରପୁର ଲୋକମିଥ୍ ଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତିକାତ୍ମକ ରୂପନେଇ ବଦଳିଯାଇଥାଏ କାହାଣୀରେ । ସେମାନଙ୍କ ସ୍ୱପ୍ନରେ ଆସୁଥିବ କଳ୍ପନା, ଜନଶ୍ରୁତି, ପୁରାଣର ଚରିତ୍ର କି ମିଥ୍‌ମୟ କରିଦିଏ କାହାଣୀକୁ । ଚରିତ୍ର ସବୁ ବିଚରଣ କରନ୍ତି ଝରଣା, ଡଙ୍ଗର କ୍ଷେତ, ଗାଁ, ଅରଣ୍ୟ, ଝୋଲାକୂଳ ସବୁଠି ଏବଂ ସେସବୁ କ୍ରମଶଃ ମିଶିଯାଏ ଦୈନନ୍ଦିନ ଚଳଣି ଓ ଅଭ୍ୟାସ ସହିତ । ସମୟକ୍ରମେ ସ୍ଥାନ, ଭାଷା ଓ ଜାତିର ସୀମାକୁ ଡେଇଁଯାଏ ମିଥ୍‌ଧର୍ମୀ କାହାଣୀ । ଯାହା ଅବାସ୍ତବ ମନେହେଲେ ବି ଉଚ୍ଚକୋଟୀର ଓ ଭାବଗର୍ଭକ ।

ବଣ୍ଡା ଲୋକମିଥ୍‌ର ସଂଗ୍ରହ ଓ ଅନୁଶୀଳନ କାଳରେ ଯେଉଁ କାହାଣୀଗୁଡ଼ିକ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆସିଛି ସେଗୁଡ଼ିକ କେତୋଟି ଉପ ବିଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇପାରେ । ଯଥା : ସୃଷ୍ଟି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ମିଥ୍, ଫୁଲ-ଗଛଲତା ଓ କୃଷି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ମିଥ୍, ପଶୁପକ୍ଷୀର ସୃଷ୍ଟିକଳ୍ପ ମଣିଷର ବିଶ୍ୱ ମିଥ୍, ସାମାଜିକ ଅନୁଷ୍ଠାନ ସମ୍ପର୍କିତ ମିଥ୍, ଚଳଣି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ମିଥ୍ ଇତ୍ୟାଦି ।

ସେହିପରି ବଣ୍ଡା ମିଥ୍‌ର ସଂରଚନା ପଦ୍ଧତି ମଧ୍ୟ ଚମତ୍କାର । ନୃତାତ୍ତ୍ୱିକ, ମନୋବୈଜ୍ଞାନିକ, ଭାଷାତାତ୍ତ୍ୱିକ ଓ ବିଷୟ ଭିତ୍ତିକ ବିଶ୍ଳେଷଣର ତାହାର ସଂରଚନା ପଦ୍ଧତି ସ୍ପଷ୍ଟତ ଜ୍ଞାତ ହୋଇଥାଏ । ସେଥିରେ ରହିଛି ଚାରୋଟି ସ୍ତମ୍ଭ - (କ) ମଣିଷର ସ୍ଥିତି (ଖ) ସୃଷ୍ଟିପାଇଁ ଉଦ୍‌ଯୋଗ (ଗ) ପ୍ରଳୟ ଦ୍ୱାରା ଧ୍ୱଂସ (ଗ) ସ୍ତ୍ରୀ-ପୁରୁଷ ଦ୍ୱାରା ସୃଷ୍ଟି । ପୁଣି ମିଥ୍ ସଂରଚନା ଆଦ୍ୟକାଳୀନ ବାସ୍ତବତା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ମକ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଯାହା ସେମାନଙ୍କ ଜ୍ଞାନ ପିପାସର ଚିତ୍ର ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବାରେ ସମର୍ଥ । ଯାହା ସେମାନଙ୍କ ମନରେ ଥିବା ଅସରନ୍ତି ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ।

ସଂପ୍ରତି ଲୋକ ସଂସ୍କୃତିର ଅବଲୁପ୍ତ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଅନେକ ଲୋକମିଥ୍ ଜନଜାତିର ବ୍ୟବହାରିକ ପରିସର ଭିତରୁ ହଜିବାରେ ଲାଗିଛି । ଯାହା ସେମାନଙ୍କର ସମୂହ ମାନସିକତା, ଗୋଷ୍ଠୀଜୀବନ ତଥା ଧାର୍ମିକ ଅବଧାରଣା ନିମିତ୍ତ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ । ତେଣୁ ସେହିଭଳି କିଛି ଲୋକମିଥ୍ ଆମେ ଏଠାରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରିବା ଯାହା ବଣ୍ଡା ଜନଜାତିର ଲୋକ ସାହିତ୍ୟ ପରଂପରାରର ସୁଦୀର୍ଘ ପରଂପରାକୁ ମନେ ପକାଇବା ସହିତ ସେମାନଙ୍କ ଶାଶ୍ୱତ ଜୀବନର ଅବଧାରଣକୁ ଆମ ସାମ୍ନାକୁ ନେଇ ଆସିବ ।

ବଣ୍ଡା ଜନଜାତିଙ୍କ ପୁରାଣକଳ୍ପ (ମିଥ୍):

ବିଶ୍ୱର ସୃଷ୍ଟି :

ସିସା ଓ ମୁଦୁଲି ଦି'ଜଣ ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ପିଲାକୁ ପାଇ ପାଳିଲେ । ମାତ୍ର ପିଲାଟି ଦୁଷ୍ଟାମି କରିବାରୁ ତାକୁ ମାରୁ ମାରୁ ସେ ମରିଗଲା । ତା' ହାତଗୋଡ଼ରୁ ଗଛ, ଚୁଟିରୁ ଘାସ, ହାଡ଼ରୁ ପଥର, ରକ୍ତରୁ ମାଟି ସୃଷ୍ଟିହେଲା । (ମୁଦୁଲିପଡ଼ା)

ଆକାଶ ଏତେଦୂରରେ କାହିଁକି ?

ମଣିଷ ଏତେ ଛୋଟ ଥିଲା ଯେ ସେ ବାଇଗଣ ତୋଳିବା ପାଇଁ ଗଛରେ ସିଡ଼ି ଲଗାଉଥିଲା, ଆକାଶ ପୃଥିବୀର ଅତି ନିକଟରେ ଥିଲା । ଦିନେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟିଏ ଲୁଗା ଶୁଖାଇଲାବେଳେ ତା' ମୁଣ୍ଡରେ ମେଘ ବାଜିଲା । ସେ ରାଗିଯାଇ ଝାଡୁରେ ଆକାଶକୁ ଠେଲିଦେଲା । ସେହିଦିନଠୁ ଆକାଶ ଆମଠୁ ବହୁଦୂରରେ । (ରାସବେଡା)

ଗ୍ରହଣ ଓ ପରାଗ

ସୂର୍ଯ୍ୟ ଓ ଚନ୍ଦ୍ର ଦିନେ ପତ୍ରରେ ଦନା ବୁଣିବା ବେଳେ କିଛି ଛୋଟ କାଠି ଦରକାର ହେଲା । ସେମାନେ ଛୋଟ ଛୋଟ କାଠି ଭାଲୁ ଏବଂ ବିଛାଠାରୁ ଉଧାର ସୂତ୍ରରେ ଆଣିଲେ । ମାତ୍ର ସେଗୁଡ଼ିକ ନଫେରାଇବାରୁ ଭାଲୁ ଏବଂ ବିଛା ପାଳିକରି ସୂର୍ଯ୍ୟ ଓ ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ଧରିନିଅନ୍ତି । ସେବେଠୁ ଗ୍ରହଣ ଓ ପରାଗ ହେଉଛି । (ଗୋଇଗୁଡ଼ା)

ଥରେ ମରୁଡ଼ି ପଡ଼ିବାରୁ ମହାପ୍ରଭୁ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ ପଠାଇଲେ ଶସ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରିବା ପାଇଁ । ସେ ଖୋଜି ଖୋଜି ଗୋଟିଏ ଚଣ୍ଡାଳ ଘରେ ପହଞ୍ଚି କିଛି ଶସ୍ୟ ଉଧାର ଆଣିଲା ଏବଂ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କଲା ଶସ୍ୟ ପରେ ଫେରାଇବ । ମାତ୍ର ଫେରାଇଲା ନାହିଁ । ସେହିପରି ଶସ୍ୟ ଅମଳ ପରେ ମହାପ୍ରଭୁ ଲୋକଙ୍କୁ ଭାତ ଖୁଆଇବା ପାଇଁ ପତ୍ରଦନା ତିଆରି କରିବାକୁ ଚାହିଁଲେ । ପତ୍ରପୋଡ଼ିବା ପାଇଁ ବାଉଁଶ କାଠି ନ ଥିବାରୁ ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ପଠାଇଲେ ତାହା ସଂଗ୍ରହ କରିବା ପାଇଁ । ଚନ୍ଦ୍ର ତାହା ଖୋଜି ଖୋଜି ଚଣ୍ଡାଳ ଘରୁ ଉଧାର ସୂତ୍ରରେ ଆଣିଲା, କିନ୍ତୁ ଫେରାଇଲା ନାହିଁ । ସେବେଠାରୁ ଚଣ୍ଡାଳ ଥରେ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଘରକୁ ଓ ଥରେ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଘରକୁ ଉଧାର ଜିନିଷ ମାଗିବାକୁ ଯାଏ । ତାକୁ ଦେଖି ସୂର୍ଯ୍ୟ ଓ ଚନ୍ଦ୍ର ଲୁଚୁଥିବାରୁ ସୂର୍ଯ୍ୟପରାଗ ଓ ଚନ୍ଦ୍ରଗ୍ରହଣ ହୁଏ ।

ସୂର୍ଯ୍ୟ ଓ ଚନ୍ଦ୍ର

ସୂର୍ଯ୍ୟ ଓ ଚନ୍ଦ୍ର ଦୁଇ ଭଉଣୀ ଥିଲେ । ଦୁହିଁଙ୍କର ଅନେକ ପିଲାଥିଲେ । ଦୁଇ ଭଉଣୀ ବଣରୁ ଖାଦ୍ୟ ସଂଗ୍ରହକରି ପିଲାଙ୍କୁ ଦିଅନ୍ତି । ଦିନେ ଚନ୍ଦ୍ର ଚଞ୍ଚଳ ଫେରିଆସି ଭାବିଲା ମୁଁ ତ'ଅଧିକ ଖାଦ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରୁଛି, ମାତ୍ର ମୋ ପିଲାମାନେ ଅଧିକ ଖାଇପାରୁ ନାହାଁନ୍ତି । ତେଣୁ ସେ ଉପାୟ ପାଞ୍ଚି ତା' କେଶ ଭିତରେ ପିଲାଙ୍କୁ ଲୁଚାଇ ଦେଲା । ସୂର୍ଯ୍ୟ ଫେରିବାରୁ ଚନ୍ଦ୍ର ତାକୁ କହିଲା, ମୋ ପିଲାଙ୍କ ଜଞ୍ଜାଳ ସହି ନପାରି ତାଙ୍କୁ ଖାଇଦେଲି । ସୂର୍ଯ୍ୟ ଭଉଣୀର ଦୁଃଖରେ ଦୁଃଖି ହେଇ ତା' ନିଜ ପିଲାଙ୍କୁ ଖାଇଦେଲା । ଚନ୍ଦ୍ର ତା' ପିଲାଙ୍କୁ କେଶ ଭିତରୁ ବାହାରକଲା । ତାକୁ ଦେଖି ସୂର୍ଯ୍ୟ ରାଗରେ ଲାଲ ପଡ଼ିଗଲା ଓ ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ଘରୁବାହାର କରିଦେଲା । ସେହି ଦିନଠୁ ସୂର୍ଯ୍ୟର ଉତ୍ତାପ ପ୍ରଖର ଓ ଚନ୍ଦ୍ର ଶୀତଳ । (ବଡ଼ପଡ଼ା)

ଘଡ଼ଘଡ଼ି

ମଣିଷ ସୃଷ୍ଟି ହେଲାପରେ ମହାପ୍ରଭୁ ଯିବା ଆସିବା କରିବା ପାଇଁ ଆକାଶରୁ ପୃଥିବୀକୁ ରାସ୍ତାଟିଏ ତିଆରି କରିଥିଲେ । ଲୋକେ ସୁବିଧା ଅସୁବିଧା ସମୟରେ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ପାଖକୁ ସାହାଯ୍ୟ ପାଇଁ ଯାଆନ୍ତି । ମାତ୍ର ଜନସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ିବାରୁ ମହାପ୍ରଭୁ ସେହି ରାସ୍ତାକୁ ନଷ୍ଟ କରିଦେଲେ ।

ଦିନେ ପୃଥିବୀର ଲୋକେ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରି ପଚାରିଲେ ଆମେ କେଉଁ ସମୟରେ ଶସ୍ୟ ବୁଣିବୁ । ମହାପ୍ରଭୁ କହିଲେ ବର୍ଷା ପୂର୍ବରୁ ମୋ ଚପରାଶି ତମକୁ ଡ଼ାକିବ, ସେତିକିବେଳେ ତମେ ଶସ୍ୟ ବୁଣିବ । ସେବେଠାରୁ ଘଡ଼ଘଡ଼ି ଶବ୍ଦଶୁଣି ବଣ୍ଡାମାନେ କ୍ଷେତରେ ଶସ୍ୟ ବୁଣନ୍ତି ।

ଭୂମିକମ୍ପ (ପିଣ୍ଡାଜାଙ୍ଗର)

ମହାପ୍ରଭୁ ପୃଥିବୀରେ ମଣିଷ ସୃଷ୍ଟିକଲେ । ସମୟକ୍ରମେ ଜନସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ିବାରୁ ପୃଥିବୀ ଦୋହଲିବାକୁ ଲାଗିଲା । ସମସ୍ତେ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ ବିପଦରୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ । ମାତ୍ର ପୃଥିବୀ ତଳକୁ ଦବି ଯାଉଥିଲା ।

ମହାପ୍ରଭୁ କଙ୍କାଳିକୁ ଡ଼ାକି କହିଲେ ପୃଥିବୀ ତଳେ ତମକୁ ରାଜ୍ୟ ଦେଲି । ସେଠାକୁ ଯାଇ ପୃଥିବୀକୁ ଦବିବାରୁ ରକ୍ଷାକର । କଙ୍କାଳି ପଚାରିଲା, ମହାପ୍ରଭୁ ମୁଁ ସେଠାରେ କ'ଣ ଖାଇବି ? ମହାପ୍ରଭୁ ସୋମା ବଡ଼ନାଏକକୁ ଡ଼ାକି କହିଲେ କଙ୍କାଳିର ଖାଦ୍ୟ ପାଇଁ ସମସ୍ତେ ବଳି ଅର୍ପଣ କରିବେ ।

ସମୟକ୍ରମେ କଙ୍କାଳିକୁ ଲୋକେ ବଳିଦେବାକୁ ଭୁଲିଗଲେ । ସେହି କଥାକୁ ମନେ ପକାଇବା ପାଇଁ କଙ୍କାଳି ପୃଥିବୀକୁ ଦୋହଲାଏ ଆଉ ଭୂମିକମ୍ପ ହୁଏ ।

ତେନ୍ତୁଳି (ପିଣ୍ଡା ଜାଙ୍ଗର) :

ମହାପ୍ରଭୁ ଗୋଟିଏ ତେନ୍ତୁଳିଗଛ ଲଗାଇ ତାକୁ ଅତି ଯତ୍ନର ସହିତ ପାଳିଲେ । ଗଛ ବଡ଼ ହେଲାପରେ ଆଙ୍ଗୁଳି ପରି ଲମ୍ବା ଲମ୍ବା ଫଳ ଧରିଲା । ଫଳ ପାଚିଲା ପରେ ମହାପ୍ରଭୁ ଖାଇଲେ, ତାଙ୍କୁ ଭଲ ଲାଗିଲା । ସେ ଭାବିଲେ ଏହା ଯଦି ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ଦିଆଯାଏ ତେବେ ଖାଦ୍ୟାଭାବ ଅନେକ ପରିମାଣରେ ଦୂରହେବ । ମାତ୍ର ପକ୍ଷୀମାନେ ଏହି ଫଳ ବିଷୟରେ ଜାଣିବା ଅନୁଚିତ ।

କିଛି ଦିନପରେ ତିନୋଟି ପକ୍ଷୀ ଆସି ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ ଏ ଫଳର ନାଁ କ'ଣ ? ଆମେ ଏହାକୁ ଖାଇବାକୁ ଚାହୁଁଛୁ । ମହାପ୍ରଭୁ କହିଲେ ଏ ଫଳଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ପିତା ଏହା ଖାଇଲେ ତମେ ସବୁ ମରିଯିବ । ତମେ ବରଂ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇ କୁହ ଯେ ଏହି ଫଳ ତୁମ ପାଇଁ ନୁହେଁ ।

ପକ୍ଷୀମାନେ ଯିବାପରେ ମହାପ୍ରଭୁ ସିଙ୍ଗି (ସୂର୍ଯ୍ୟ) ଓ ଆର୍କେ (ଚନ୍ଦ୍ର)ଙ୍କୁ ଏହି ଫଳ ଖାଇବାକୁ ଦେଲେ । ସିଙ୍ଗି ଗଛ ମୂଳରେ ବସି ତାହା ଖାଉଥିବାବେଳେ ତାଙ୍କ ଉତ୍ତାପ ପ୍ରଭାବରେ ଫଳ ଖଟା ହୋଇଗଲା । ପରେ ମହାପ୍ରଭୁ ଏହାର ମଞ୍ଜିନେଇ ଲଛମୀ ବଡ଼ନାଏକଙ୍କୁ ଦେଲେ, କହିଲେ - ଏହି ମଞ୍ଜି ନେଇ ଲଗାଅ, ଏହା ତୁମପାଇଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଲାଭପ୍ରଦ ହେବ । ସେବେଠୁ ଆଦିବାସୀ ଗାଁରେ ତେନ୍ତୁଳିଗଛ ଅଛି ।

ଧାନର ସୃଷ୍ଟି (ଅଣ୍ଡ୍ରାହାଲ)

ଥରେ ଜଣେ ପୁରୁଷ ଓ ନାରୀ ପାହାଡ଼ଟିଏ ସଫା କରୁଥିବାବେଳେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକର ବେକରେ ଥିବା କଣ୍ଠିମାଳି ଛିଡ଼ିଯାଇ ଝରଣା କୂଳରେ ପଡ଼ିଲା । କିଛିଦିନ ପରେ ସେହି କଣ୍ଠିରୁ ଗଛ ଉଠି ସେଥିରେ ଶସ୍ୟ ଧରିଲା ।

ସମୟକ୍ରମେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟି ଗର୍ଭବତୀ ହେଲା । ଦିନେ ସେ ଝରଣା କୂଳକୁ ଯାଇଛି ତ ସେହି ପାଚିଲା ଶସ୍ୟର ବାସ୍ନା ତାକୁ ଆମୋଦିତ କଲା । ସେ ତା' ସ୍ୱାମୀକୁ କହିଲା ମୋତେ ସେହି ଶସ୍ୟ ଖାଇବାକୁ ଦିଅ ନହେଲେ ମୁଁ ମରିଯିବି । ସ୍ୱାମୀ ଚିନ୍ତାରେ ପଡ଼ିଲା, ଶସ୍ୟ ଭିତରୁ ଚାଉଳ ବାହାର କରିବ କେମିତି ? ସେ କାନ୍ଦିଲା ।

ସିଙ୍ଗିରାଜ ସେଇପଟେ ଯାଉଥିଲେ । ସେ ପଚାରିଲେ କାହିଁକି କାନ୍ଦୁଛୁ ? 'ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ଗର୍ଭବତୀ ଅଛି, ସେ ଏଇଟା ଖାଇବାକୁ ଜିଦ୍ କରୁଛି । ମୁଁ କ'ଣ କରିବି ଜାଣିପାରୁ ନାହିଁ, ସ୍ୱାମୀ କହିଲା ।

ସିଙ୍ଗିରାଜ କହିଲେ, ଏହି ଶସ୍ୟ ତୋର ଲାଭ ପାଇଁ ସୃଷ୍ଟି । ତୁ ସେହି ଶସ୍ୟକୁ ହାତରେ ଦଳିଦେ, ତା ଭିତରୁ ଚାଉଳ ବାହାରିବ । ତାକୁ ନେଇ ତୋ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଦେ ଖାଇବା ପାଇଁ । ଆଉ କିଛି ଶସ୍ୟ ରଖିଥା ବିହନ କରିବା ପାଇଁ । ସ୍ୱାମୀ ସମସ୍ତ କଥା ଶୁଣିଲା । ସେବେଠୁ ବଣ୍ଡାଘାଟିରେ ଧାନଚାଷ ହେଉଛି ।

ଧୂଆଁପତ୍ର (ପିଣ୍ଡାଜାଙ୍ଗର)

ମହାପ୍ରଭୁ ଗୋଟିଏ ପାର୍ବତ୍ୟ ଭୂମିରେ ଧୂଆଁପତ୍ର ଚାଷ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କୁ ଚାଷ କାମରେ ସୋମା ବଡ଼ନାଏକ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥିଲା । ସେଇଥିପାଇଁ ମହାପ୍ରଭୁ ତାକୁ କହିଲେ ତୋ ବଗିଚାରେ ହଳକରି, ଖତପକାଇ ତାକୁ ଠିକ୍ ଠାକ୍‌କରି ଏହି ଗଛ ସେଇଠି ଲଗାଇବୁ । ଗଛର ପ୍ରଥମ ଫୁଲକୁ କାଟି ପକାଇଲା ପରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଫୁଲ ଧରିବ, ଆଉ ତା' ପରେ ଫଳ ଧରିବ । ସେଥିରୁ ମଞ୍ଜି ସଂଗ୍ରହକରି ରଖିବୁ । ଗଛର ବଡ଼ ବଡ଼ ପତ୍ରକୁ ଶୁଖାଇ ସାରିଲାପରେ ମୋ ପାଖକୁ ଆଣିବୁ ।

ସୋମା ବଡ଼ ନାଏକ ସେହି ପତ୍ରକୁ ଧରି ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲା । ମହାପ୍ରଭୁ ପିକା ପ୍ରସ୍ତୁତକରି ସୋମା ବଡ଼ ନାଏକକୁ ଦେଲେ । କହିଲେ ଏଇଠି ଧୂଆଁ ପତ୍ର । ଗାଁକୁ କେହି ଅତିଥି ଆସିଲେ ଧୂଆଁପତ୍ର ପିକାଟାଣିବା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କୁ ଦେବ ଏବଂ ତାଙ୍କ ମନ ଖୁସି କରାଇବା ଫଳରେ ସେମାନେ ତମର ବନ୍ଧୁ ହେବେ । ଆଉ ମନରେ ଖୁସି ଆଣିବା ପାଇଁ ତମେ ସବୁ ସମୟ ସମୟରେ ପିକା ଟାଣିବ । ସେବେଠୁ ଆଦିବାସୀ ଅଞ୍ଚଳରେ ଧୂଆଁପତ୍ର ବ୍ୟବହାର ହେଉଛି ।

ସଲପ ରସ (ମୁଦୁଲିପଡ଼ା)

ଦିନେରାମ ଜଙ୍ଗଲ ଭିତରେ ବୁଲୁଥିଲା ବେଳେ ଗଛମୂଳରେ ଗୋଟିଏ ମାଟି ପାତ୍ରରେ କିଛି ତରଳ ପଦାର୍ଥ ଥିବା ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲେ । ତାଙ୍କୁ ଶୋଷ ଲାଗୁଥିବାରୁ ତାହା କ'ଣ ନ ଜାଣି ମଧ ସିଏ ପିଇଗଲେ । ପିଇ ସାରିଲାପରେ ତାଙ୍କୁ ପାଗଳ ପରିଲାଗିଲା । ସେ ସୀତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇ ତାଙ୍କୁ ତିରସ୍କାର କଲେ । ସୀତାଙ୍କ ଆଖିରେ ତରଳ ପଦାର୍ଥ ଥିବା ମାଟି ପାତ୍ରଟି ପଡ଼ିଲା । ସେ ତାଙ୍କୁ ଗଛ ଉପରକୁ ପିଙ୍ଗି ଦେଇ କହିଲେ, ଯିଏ ଏହା ପିଇବାକୁ ଚାହିଁବ, ସେ ଗଛ ଉପରକୁ ଚଢ଼ି ତାକୁ ଆଣିବ । ସେବେଠାରୁ ସଲପ ରସ ସଲପଗଛର ଉପରୁ ହିଁ ଝରେ ।

ଜିଆ (ପଣ୍ଡା ଜାଙ୍ଗର)

ମହାପ୍ରଭୁ ମଣିଷକୁ କର୍ମ ସଂସ୍ଥାନ ବାଣ୍ଟିଲା ବେଳେ ବଣ୍ଡାକୁ କୃଷିକର୍ମ କରିବାକୁ କହିଲେ । ଦିନେ ସେ ଦେଖିଲେ ବଣ୍ଡାମାନେ ପଥୁରିଆ ଭୂଇଁରେ ଅତିକଷ୍ଟରେ ଖୋଳି ଚାଷକାମ କରୁଛନ୍ତି । ସମୟକ୍ରମେ ବଣ୍ଡାମାନେ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ପାଖକୁ ଅଭିଯୋଗ ନେଇ ଆସିଲେ ପଥରରେ କିପରି ଚାଷ କରିବେ ? ମହାପ୍ରଭୁ ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଲେ, କିଛି କରିବେ ।

ମହାପ୍ରଭୁ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ବେକରେ ଥିବା ମାଳିକୁ ଛିଣ୍ଡାଇ ସେଥିରୁ ସୂତା ବାହାରକରି ଜିଆ ତିଆରି କଲେ । ତାକୁ ପଠାଇଲେ ଡ଼ଙ୍ଗର, ପାହାଡ଼ ଖୋଳି ମାଟିକୁ ଉର୍ବର କରିବାକୁ । ମହାପ୍ରଭୁ ଜିଆକୁ କହିଲେ, ଦିନରେ ତୁମେସବୁ ମାଟି ଭିତରେ ରହି ମାଟି ଖାଇବ । ରାତି ହେଲେ ମାଟି ଉପରକୁ ଆସି ପିମ୍ପୁଡ଼ି ଓ ଛୋଟ ଛୋଟ ପୋକମାନଙ୍କୁ ଖାଇବ । ଜିଆ ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ିବାରୁ ମାଟି ଅତି ନରମ ଓ ଉର୍ବର ହେଲା । ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଙ୍କର ମାଳିରେ ଥିବା ସୂତାରୁ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବାରୁ ଜିଆଗୁଡ଼ିକ ଲାଲ ଓ ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯାଆନ୍ତି ବୋଲି ବଣ୍ଡାର ବିଶ୍ୱାସ ।

ମଣିଷ ଜାଲବୁଣା କିପରି ଶିଖିଲା ?

ମହାପ୍ରଭୁ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ବିଭିନ୍ନ ଜାତିରେ ବିଭକ୍ତ କରି କର୍ମ ବଣ୍ଟନ କଲେ । ଲୋକଟିଏ ସଲପ ପିଇ ନିଶାଗ୍ରସ୍ତ ହେଇ ସେଠାକୁ ଆସିନଥିଲା । ନିଶା କାଟିଲାପରେ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଆସି ପଚାରିଲା ମୋ ଜାତି କ'ଣ ? ମୁଁ କେଉଁକାମ କରିବି ?

ମହାପ୍ରଭୁ କହିଲେ, ତୁ ଜାଲଟିଏ ତିଆରି କରି ମାଛଧରି ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରିବୁ । ଲୋକଟି ଘରକୁ ଆସି ସୂତାରେ ଜାଲ ବୁଣିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲା, ମାତ୍ର ବୁଣିପାରିଲା ନାହିଁ । ଲୋକଟି ପୁଣି ମନ ଦୁଃଖରେ ଆସିଲା ।

ମହାପ୍ରଭୁ କହିଲେ, ତୁ ଘରକୁ ଯା' । ମୁଁ ଜଣକୁ ପଠାଇବି ସେ ଜାଲବୁଣିବା ଶିଖାଇବ । ଲୋକଟି ଘରକୁ ଫେରିଲା ।

ମହାପ୍ରଭୁ ବୁଢ଼ିଆଣୀ ସୃଷ୍ଟିକରି ତା ପେଟରେ ସୂତାଦେଇ କହିଲେ ଯା ତୁ ସେ ଲୋକଟିକୁ ଜାଲ ତିଆରି ଶିଖାଇବୁ । ବୁଢ଼ିଆଣୀ ସେ ଲୋକଟି ଘରକୁ ଗଲା ଆଉ କବାଟ ପାଖରେ ଜାଲ ବୁଣିଲା । ତାକୁ ଦେଖି ଲୋକଟି ଜାଲ ବୁଣା ଶିଖିଲା ।

କୁମ୍ଭୀରର ସୃଷ୍ଟି (ଡୁମୁରିପଡ଼ା)

ମାଛକୁଣ୍ଡ ନଦୀରୁ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟି ସବୁଦିନେ ପାଣିଧରି ତା' ଗାଁକୁ ଆସୁଥିଲା । ବାରମ୍ବାର ପାଣି ବୋହିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଘରେ ପାଣି ନିଅଣ୍ଟ

ହେଉଥିଲା ଆଉ ତାକୁ ମଧ କଷ୍ଟ ହେଉଥିଲା । କଷ୍ଟ ସହିନପାରି ଦିନେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟି ନଦୀକୁ ଡେଇପଡ଼ିଲା ଆଉ କୁମ୍ଭୀର ହୋଇଗଲା । ତେଣୁ କୁମ୍ଭୀର ମୁଣ୍ଡରେ ମାଠିଆ ବସିବା ଚିହ୍ନ ରହିଛି ବୋଲି ବଣ୍ଡାଙ୍କ ବିଶ୍ୱାସ ।

ମାଛର ସୃଷ୍ଟି

ମହାପ୍ରଭୁ ଗୋଟିଏ ପୁଷ୍କରିଣୀ ତିଆରି କଲେ । ମାତ୍ର ସେଥିରେ ଥିବା ପାଣି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅପରିଷ୍କାର ଥିଲା । ମଣିଷ ଓ ପଶୁର ବ୍ୟବହାର ଉପଯୋଗୀ ନଥିଲା ସେହି ପାଣି । ମହାପ୍ରଭୁ ପାଣିର ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ଚିନ୍ତିତ ହେଲେ । ସେ ବେକରେ ପକେଇଥିବା ମାଳି ଏବଂ ପଇତା ବାହାରକରି ତାକୁ ମନ୍ତ୍ରପୁତ କରି ଫିଙ୍ଗିଦେଲେ, ସେଇଟା ମାଛ ହୋଇଗଲା । ମାଛମାନେ ସେବେଠାରୁ ପାଣିରେ ଥିବା ଅପରିଷ୍କାର ଓ ମଇଳା ଖାଇବାରୁ ପୁଷ୍କରିଣୀର ପାଣି ସଫାରହେ ।

ସ୍ଥଳଭାଗ କିପରି ହେଲା ? (ଗୋଇଗୁଡ଼ା)

ପୃଥିବୀ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଜଳମଗ୍ନ ଥିଲାବେଳେ ମହାପ୍ରଭୁ ତାଙ୍କ ଦେହର ମଳିରୁ ଏକ କାଉ ତିଆରି କଲେ । କାଉ ପଚାରିଲା, ମୁଁ କେଉଁଠି ବସିବି ?

ମହାପ୍ରଭୁ ତାଙ୍କ କାନ୍ଧରେ ବସିବାକୁ କହିଲେ । କାଉ ଯେତେବେଳେ ପାଣି ଉପରେ ଉଡ଼ି ଉଡ଼ି କ୍ଲାନ୍ତ ହେଇ ପଚାରିଲା ମୁଁ କେଉଁଠି ବସିବି ? ମହାପ୍ରଭୁ ଏକ କପାଗଛ ସୃଷ୍ଟି କରି ସେଥିରେ ବସିବାକୁ କହିଲେ ।

ଏହି ସମୟରେ ଗୋଟିଏ ପାଛିଆ ପାଣିରେ ଭାସି ଆସୁଥିବାର ଦେଖାଗଲା । କାଉ ତା' ଭିତରକୁ ଅନେଇ ଦେଖିଲା ତା' ଭିତରେ ଭାଇଭଉଣୀ ଅଛନ୍ତି । କାଉ ଆସି ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କୁ କହିଲା ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ କିଛି ସ୍ଥଳଭାଗ ତିଆରି କରିବାକୁ । କାଉ ଗୋଟିଏ ଜିଆକୁ ଦେଖି ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ପାଖକୁ ନେଇଆସିଲା । ତା' ଦେହରେ କିଛି ମାଟି ଲାଗିଥିଲା ଭଗବାନ ସେଇ ମାଟିକୁ ଏଠି ସେଠି ଛିଞ୍ଚି ଦେଲାପରେ ସ୍ଥଳଭାଗ ତିଆରି ହେଲା ।

ମଣିଷର ମୃତ୍ୟୁ କାହିଁକି ? (ବାସୁପଡ଼ା)

ମହାପ୍ରଭୁ ତାଙ୍କ ବଗିଚାରେ ଆମ୍ବଗଛ ଲଗାଇଥିଲେ । ବାରମାସ ଆମ୍ବ ଫଳୁଥିଲା । ମହାପ୍ରଭୁ ଯେତେବେଳେ ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କୁ ସୃଷ୍ଟିକଲେ ସେତେବେଳେ ସେମାନଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ହେଉନଥିଲା । ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପୃଥିବୀ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇଯିବାରୁ ଭଗବାନ ଚିନ୍ତାରେ ଖାଇବା ପିଇବା ଛାଡ଼ିଦେଲେ । ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ କାରଣ ଜାଣିପାରି କହିଲେ – 'ଆମ୍ବଗଛରୁ ପାଞ୍ଚଟି ଆମ୍ବ ଆଣି ତା' ଭିତରେ ମୃତ୍ୟୁର ମଞ୍ଜି ଭର୍ତ୍ତିକରି ମଣିଷର ଦୁନିଆକୁ ପଠେଇଦିଅ ।

ମହାପ୍ରଭୁ ଖୁସିହୋଇ ପାଞ୍ଚଟି ଆମ୍ବ ଭୀମାଇ ହାତରେ ବାଲିପର୍ବତକୁ ପଠେଇଦେଲେ । ଭୀମାଇ ଆମ୍ବ ପୋତି ବାଲି ପର୍ବତରୁ ଗଲାପରେ ଗଛ ଉଠିଲା ଆଉ ବାରବର୍ଷ ପରେ ଫଳ ଧରିଲା । ମହାପ୍ରଭୁ ସେଥିରୁ ଆମ୍ବତୋଳି ଶୁକ୍ରୁ ସିସାକୁ ଖାଇବାକୁ କହିଲେ । ସେବେଠାରୁ ଆମ୍ବ ଖାଇବାଦ୍ୱାରା ମଣିଷ ଭିତରକୁ ମୃତ୍ୟୁ ଆସୁଛି ଆଉ ସମୟକ୍ରମେ ସେ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରୁଛି ।

ବିଛା କାମୁଡ଼ା ଔଷଧର ସୃଷ୍ଟି କିପରି ? (ପିଣ୍ଡା ଜାଙ୍ଗର)

ମହାପ୍ରଭୁ ସାପ ସୃଷ୍ଟି କଲାପରେ ମଧ ସାପ କାମୁଡ଼ାରେ ଲୋକଙ୍କର କୌଣସି କ୍ଷତି ହେଲାନାହିଁ । ତେଣୁ ମହାପ୍ରଭୁ ପାଞ୍ଚଟି ସାପକୁ ମାରି ସାପର ଲାଞ୍ଜକାଟି ସେଥିରେ ବିଷରଖି ଗୋଟିଏ ପଥର ତଳେ ରଖି ବିଛାକୁ ସୃଷ୍ଟିକଲେ । ବିଛା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କହିଲେ, ଯିଏ ଏଇ ପଥର ଉପରେ ବସିବ ତାକୁ ତୁ କାମୁଡ଼ିବୁ । ଏହାପରେ ବିଛା କାମୁଡ଼ାରେ ଅନେକ ଲୋକ ମରିବାରୁ ସେମାନେ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲେ । ଈଶ୍ୱର ସିସାକୁ ଡାକି କହିଲେ, ଯେତେବେଳେ ବିଛା କାମୁଡ଼ିବ କ୍ଷତ ସ୍ଥାନରେ ଛପର ହେଉଥିବା ଘାସର ଚେରକାଟି ଲଗାଇଲେ ମଣିଷର ମୃତ୍ୟୁହେବ ନାହିଁ । ସେବେଠାରୁ ବଣ୍ଡା ଗାଁର ସିସାମାନେ ବିଛା କାମୁଡ଼ା ଔଷଧ ଭାବେ ସେହି ଘାସର ଚେରକୁ ବ୍ୟବହାର କରୁଛନ୍ତି ।

ପେଚାର ସୃଷ୍ଟି (ରାସବେଡ଼ା)

ରାସବେଡ଼ା ଅଞ୍ଚଳରେ ଭାଇଭଉଣୀ ବାସ କରୁଥିଲାବେଳେ ମହାପ୍ରଭୁ ଦିନେ ଭାଇକୁ ପାଖକୁ ଡାକି କହିଲେ ମୋର ଗେଣ୍ଡୁଫୁଲ ଦରକାର । ଭାଇ ସବୁଆଡ଼େ ଖୋଜିଲା ମାତ୍ର ସେହି ଫୁଲକୁ କୋଉଠି ବି ପାଇଲାନି । ହତାଶ ହେଇ ଫେରିଲା ପରେ ରାଗରେ ତା' ଭଉଣୀକୁ ମାରିଦେଲା । ଏହାପରେ ସେହି ଭଉଣୀର ଆତ୍ମ 'ପେଚା' ରୂପରେ ଦୃଶ୍ୟମାନ ହେଲା । ସେହି ପେଚା ଉଡ଼ି ଉଡ଼ି ଦିନେ ଏକ ଗେଣ୍ଡୁଫୁଲ ପାଇ ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଆଣି ଦେଲା । ଏହା ଦେଖି ଭାଇ ବହୁତ କାନ୍ଦିଲା ଏବଂ ତା' ଆଖି ଲୁହରୁ ବର୍ଷାର ସୃଷ୍ଟି ହେଲା । ଏହା ଦେଖି ପେଚା ରାବିଲା । ସେବେଠାରୁ ତଳବଣ୍ଡା ଅଞ୍ଚଳରେ ପେଚା ରାବିଲେ ଉପର ବଣ୍ଡା ଅଞ୍ଚଳରେ ଲୋକେ ମୃତ୍ୟୁ ମୁଖରେ ପଡନ୍ତି ।

ମଣିଷ ପଶୁ ଶିକାର କରେ କାହିଁକି ? (ଡୁମୁରିପଡ଼ା)

ବହୁ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ପଶୁମାନେ ପରସ୍ପର କଥା ହେଇପାରୁଥିଲେ । ଉଭୟ ପଶୁ ଏବଂ ମଣିଷର ହାତୀପରି ବଡ଼ କାନ ଥିଲା । ସେତେବେଳେ ଠେକୁଆ ମାନଙ୍କର କିଛି ଖାଇବାକୁ ନ ଥିଲା । ତେଣୁ ସେ ଚତୁର ଥିବାରୁ ସବୁ ପଶୁଙ୍କୁ କହିଲା, ତୁମ ମାନଙ୍କର କାନ ବଡ଼ ହୋଇଥିବାରୁ ଅସୁନ୍ଦର । ମୁଁ ତାକୁ ଦାନ୍ତରେ କାମୁଡ଼ି ଛୋଟ ଆଉ ସୁନ୍ଦର କରିଦେବି । ସେମିତିରେ ସମସ୍ତଙ୍କ କାନ ଛୋଟହେଲା ହାତୀ ଆଉ ମଣିଷକୁ ଛାଡ଼ି । ଦିନେ ସିଏ ମଣିଷ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚି ତା' କାନ ଖାଇବାରୁ ମଣିଷକୁ ବହୁତ କାଟିବାରୁ ସେ କାନ୍ଦିଲା । ଏହାପରେ

ମଣିଷ ପଶୁଙ୍କୁ ଶତ୍ରୁଭାବି ସେମାନଙ୍କ ଏକ ପ୍ରକାର ଫଳ ଖୁଆଇ ଦେବାରୁ ସେମାନେ ମୂକ ହୋଇଗଲେ ଏବଂ ମଣିଷର ଉପସ୍ଥିତି ବିଷୟରେ କାହାକୁ କହିପାରେ ନାହିଁ । ମଣିଷ ସେବେଠୁ ପଶୁ ଶିକାର କରି ତାକୁ ଭକ୍ଷଣ କରୁଛି ।

ବଳଦ ହଳ କରୁଛି କାହିଁକି ? (ଅଣ୍ଡାହାଲ୍)

ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ସମୟରେ ମଣିଷ ହଳ କରିବା ଶିଖିନଥିଲା । ଖାଦ୍ୟାଭାବ ଦୂରପାଇଁ ସେ କଷ୍ଟକରି ଚାଷ କରୁଥିଲା । ଈଶ୍ୱର ବଳଦକୁ ମଣିଷମାନଙ୍କ ନିକଟକୁ ପଠାଇଲେ ବାର୍ତ୍ତା ଦେବାପାଇଁ ଯେ ମଣିଷମାନେ ଦିନକୁ ଗୋଟିଏ ଥର ଖାଇବେ ।

ରାସ୍ତାରେ ଆସୁ ଆସୁ ବଳଦ ଭୁଲିଗଲା ଯେ କେତେଥର ଖାଇବା ପାଇଁ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ କହିବ ! ମଣିଷଙ୍କ ସାଥିରେ ଦେଖାହେଲାତ ? ବଳଦ କହିଲା, ଈଶ୍ୱର କହିଛନ୍ତି ଦିନକୁ ଦୁଇଓଳି ଖାଇବାକୁ । ମଣିଷପାଇଁ ଖାଦ୍ୟାଭାବ ଦେଖାଗଲା । ଈଶ୍ୱର ବଳଦ ଉପରେ ବିରକ୍ତ ହୋଇ କହିଲେ ତୁ ଯା' ମଣିଷକୁ କୃଷି କାମରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବୁ । ସେବେଠୁ ବଳଦ ହଳ କରୁଛି । ଯଦି ସିଏ କାମରେ ଖିଲାପ କରୁଛି ମଣିଷ ତାକୁ ମାରି ମାଂସ ଖାଉଛି ।

କୁକୁରର ସୃଷ୍ଟି (କିର୍ସାନୀପଡ଼ା)

ମହାପ୍ରଭୁ ବିଲରେ ହଳ କରୁଥିଲେ । ଘରେ ତାଙ୍କ ମା' ଓ ଭଉଣୀ ଥିଲେ । ମା' ତାଙ୍କ ଝିଅ ହାତରେ ଫଳଟିଏ ପଠାଇଲେ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ । ଝିଅକୁ କହିଲେ, ଯାହାବି ହେଲେ ସେ ଫଳ ତୁ ଖାଇବୁ ନାହିଁ । ରାସ୍ତାରେ ଯାଉଥିଲା ବେଳେ ଝିଅକୁ ଭୋକ ଲାଗିବାରୁ ସେ ସେହି ଫଳକୁ ଖାଇଦେଲା । ଫଳ ଖାଇବାରୁ ତା ମୁଣ୍ଡର ଚୁଟି ଝଡ଼ିଗଲା । ଘରକୁ ଯିବାରୁ ମା ତାକୁ ଛାଞ୍ଚୁଣିରେ ପିଟିଲା । ଏହାପରେ ଝିଅଟି କୁକୁର ଆଉ ଛାଞ୍ଚୁଣିଟି ତା'ର ଲାଞ୍ଜ ହେଇଗଲା ।

ଶିକାର (ବଡ଼ପଡ଼ା)

ପ୍ରଥମ ବଣ୍ଡାଲୋକ ସୋମାବଡ଼ ନାଏକର ଦୁଇଟି ସ୍ତ୍ରୀ ଥିଲା; ସମ୍ବାରୀ ଏବଂ ଶୁକ୍ରୀ । ଦୁଇ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଠାରୁ ତା'ର ଦୁଇଜଣ ପୁଅଥିଲେ । ସେମାନେ ହେଲେ ସୋନିଆ ଓ ଲଛମୀ । ଯେତେବେଳେ ସେମାନେ କୈଶୋରରେ ପହଞ୍ଚିଲେ କିଛି କାମ ନ କରି ଚୁପ୍‌ଚୁପ୍ ଘରେ ରହୁଥିଲେ । ମହାପ୍ରଭୁ ସୋମା ବଡ଼ ନାଏକକୁ ଡାକି କହିଲେ, ସେମାନଙ୍କୁ କିଛି ଖେଳଣା କରିଦେ, ଖେଳନ୍ତୁ । ସୋମା ବଡ଼ନାଏକ କହିଲା ମୋର ସେ ବିଷୟରେ କିଛି ଧାରଣା ନାହିଁ ।

ମହାପ୍ରଭୁ ଧନୁତୀର ତିଆରି କରି ପିଲା ଦୁହିଁଙ୍କୁ କହିଲେ, ନିଅ ! ଘର ସାମ୍ନାରେ ଥିବା ସେଇ ପିଆଶାଳ ଗଛକୁ ତୀର ନିକ୍ଷେପ କର । ପିଲାଦୁଇଟି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନରେ ତୀର ବଜାଇଲେ । ମହାପ୍ରଭୁ ଖୁସି ହେଲେ, କହିଲେ ତୁମେ ଯେକୌଣସି ପଶୁକୁ ଶିକାର କରି ଖାଦ୍ୟ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରିପାରିବ ।

ନୃତ୍ୟ ଗୀତ (ମୁଦୁଲିପଡ଼ା)

ସୋମା ବଡ଼ନାଏକ ଏବଂ ତା'ର ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ଖୁସିରେ ରଖିବା ପାଇଁ ମହାପ୍ରଭୁ ନୃତ୍ୟଶିକ୍ଷା ଦେଇଥିଲେ । ସୋମା ତା'ର ଦୁଇପତ୍ନୀଙ୍କ ସହିତ ଦିନେ ନାଚୁଥିବା ବେଳେ ମହାପ୍ରଭୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଭକ୍ତିପୂର୍ବକ ସନ୍ଧ୍ୟାରୁ ସକାଳ ଯାଏଁ ନାଚିବାକୁ କହିଲେ । ମାତ୍ର ସେମାନେ ଥକି ପଡ଼ିବାରୁ ନାଚ ବନ୍ଦହେଲା । ମହାପ୍ରଭୁ କ୍ରୋଧ ପ୍ରକାଶ କଲେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ଅନେକ କଷ୍ଟ ସହିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ତିନିହେଁ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ଶରଣାପନ୍ନ ହୋଇ ପୁଣି ନାଚିବାରୁ ଦୁଃଖ ଦୂରେଇଗଲା ଏବଂ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଫସଲ ଭଲ ହେଲା । ସେବେଠାରୁ ବଣ୍ଡା ସମାଜରେ ନାଚ-ଗୀତର ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ରହିଛି ।

ପାଟଖଣ୍ଡା ପୂଜା (ମୁଦୁଲିପଡ଼ା)

ଦ୍ୱାପର ଯୁଗରେ ପାଣ୍ଡବମାନେ ଅଜ୍ଞାତ ବାସରେ ଥିଲାବେଳେ ଦଣ୍ଡକାରଣ୍ୟରେ ମୁଦୁଲିପଡ଼ାକୁ ଆସିଥିଲେ । ନିଜର ପରିଚୟ ଗୋପନ ରଖିବା ପାଇଁ ସମସ୍ତ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ଏକ ଗଛର କୋରଡ଼ରେ ଲୁଚାଇ ରଖିଲେ । ଅଜ୍ଞାତ ବାସପରେ ସମସ୍ତ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ନେଲାବେଳେ ଭୁଲବଶତଃ ଖଣ୍ଡାଟିଏ ମୁଦୁଲିପଡ଼ାର ଗଛ କୋରଡ଼ରେ ରହିଯାଇଥିଲା ।

ବହୁବର୍ଷ ପରେ ମାଘ ପୂର୍ଣ୍ଣମୀ ରାତିରେ ଏକ ବିଚିତ୍ର ଘଟଣା ଘଟିଲା । ରାତିର ପ୍ରଥମ ପ୍ରହରରେ ବଣ୍ଡାଦେଶର ପ୍ରଥମ ମଣିଷ ତା' ସ୍ତ୍ରୀ ଗୋର୍ଭେଇ ସହିତ ବସି ଆକାଶକୁ ଦେଖୁଥିଲା ବେଳେ ଗୋର୍ଭେଇର ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିଲା ବରଗଛ ଉପରେ । ବରଗଛ ଦେହରେ ଏକ ଅଗ୍ନିଶିଖାର ସ୍ତମ୍ଭ ଦେଖାଗଲା । ଦୁହେଁ ଭୟରେ ଥରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଅଗ୍ନିଶିଖାଟି ଶୁଭ୍ରଛାୟାରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହୋଇ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଗଲା ।

ରାତିରେ ଗୋର୍ଭେଇ ସ୍ୱପ୍ନରେ ଏକ ତେଜୋମୟ ପୁରୁଷଙ୍କୁ ଦେଖିଲା । ସେ ଯେମିତି କହୁଥିଲେ, ମୁଁ ବରଗଛରେ ଅଛି, ଯେତେସବୁ ବଣ ପାହାଡ଼ ଦେଖୁଛ ସେ ସବୁ ମୋର । ମୋର ସେବାକଲେ ତୁମର ବଂଶ ବଢ଼ିବ ଆଉ ପ୍ରଚୁର ଶିକାର ମିଳିବ । ତହିଁ ପରଦିନ ବଣ୍ଡା ମଣିଷ ଗଛ କୋରଡ଼ରୁ ଲୁହାଖଣ୍ଡା ଆବିଷ୍କାର କଲା । ସେହି ଦିନଠୁ ସେହି ଖଣ୍ଡାକୁ ପାଟଖଣ୍ଡା ମନେକରି ବଣ୍ଡା ମଣିଷ ପୂଜା କରି ଆସୁଛି ।

ବଣ୍ଡା ମଣିଷ ଉଲଗ୍ନ କାହିଁକି ? (ମୁଦୁଲିପଡ଼ା, କିଚିପଡ଼ା)

ତ୍ରେତୟା ଯୁଗରେ ବନବାସରେ ଥିବା ରାମ, ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଓ ସୀତା ପାଦରେ ଚାଲି ଚାଲି ମୁଦିଲିପଡ଼ାରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସୀତା ପିନ୍ଧିଥିବା ଏକମାତ୍ର ବସ୍ତ୍ରକୁ ବାହାରକରି ଏକ ପାଣିକୁଣ୍ଡରେ ସ୍ନାନ କରୁଥିଲେ । ସୀତାଙ୍କ ଉଲଗ୍ନ ବେଶ ଦେଖି ବଣ୍ଡାମାନେ ହସିବାରୁ ସୀତା ଅପମାନିତ ବୋଧକରି ସେମାନଙ୍କୁ ଅଭିଶାପ ଦେଲେ, 'ଆଜିଠୁ ତୁମେ ଉଲଗ୍ନ ରହିବ' । ମୋ କଥା ଅମାନ୍ୟ କଲେ ତୁମ ବଂଶ ବିନାଶ ହେବ ।

ସେହି ଦିନଠୁ ବଣ୍ଡା ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନେ ଶରୀରକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଘୋଡ଼େଇ ରଖନ୍ତି ନାହିଁ ।

ବଣ୍ଡା ଲୋକମିଥ୍‌ର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ :

ବଣ୍ଡା ଜନଜାତିର ଲୋକ ମିଥ୍‌ରେ ଯେଉଁସବୁ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ରହିଛି, ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା -

(କ) କାହାଣୀଗୁଡ଼ିକ କାର୍ଯ୍ୟ କାରଣ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ।

(ଖ) ପ୍ରାକୃତିକ ନିୟମ, ଧାରା ଓ ତତ୍ତ୍ୱର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରୟାସ ।

(ଗ) ସେମାନଙ୍କ ସାମାଜିକ ଜୀବନ ଓ ଲୋକବିଶ୍ୱାସ ସହିତ ଜଡ଼ିତ ।

(ଘ) ଅତିକଳ୍ପନାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବିଷୟ ବିନ୍ୟାସ ସରଳ ଓ ନିରାଡ଼ମ୍ବର ।

(ଙ) ବ୍ୟକ୍ତି ଓ ବିଶ୍ୱର ନିବିଡ଼ ସଂପର୍କର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ।

(ଚ) ନିଜ ଭୌଗୋଳିକ ପରିମଣ୍ଡଳରେ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିଚାରକୁ ବଞ୍ଚାଇବାର ପ୍ରୟାସ ।

ପ୍ରକୃତରେ ବଣ୍ଡା ସମାଜରେ ପ୍ରଚଳିତ ମିଥ୍‌ଗୁଡ଼ିକ ସଂରଚନା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ପ୍ରତୀକାତ୍ମକ ନୁହେଁ, ବରଂ ଏହା ପ୍ରାଚୀନ କାଳରୁ ସେମାନଙ୍କ ଚେତନାରେ ବଞ୍ଚି ରହିଥିବା ଲୋକ ବିଜ୍ଞାନ ଓ ଜ୍ଞାନ ପିପାସର ସମୂହ ଦୃଷ୍ଟି । ବଣ୍ଡା ଲୋକମିଥ୍‌ରେ ଅନ୍ୟ ଜନଜାତିର ଲୋକମିଥ୍ ପରି ବିଶେଷ କଳାତ୍ମକତା ନାହିଁ । ସେଥିରେ ଲୋକାଚାର ଅନୁଯାୟୀ ହେଉଥିବା କ୍ରିୟାକଳାପର ଯୁକ୍ତିଗତ ଉପସ୍ଥାପନା ଅଛି । ସେଥିପାଇଁ ସେମାନଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଲୋକମିଥ୍ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପବିତ୍ର ସେମାନଙ୍କ ପୁରାଣ ଓ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ପରି ।

ସେହି ମିଥ୍‌ଗୁଡ଼ିକ ନଥିଲେ ଜନଜାତି ସମାଜରେ କ'ଣ ହୋଇଥାନ୍ତା ? ଏହି ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତରରେ କୁହାଯାଇପାରେ -

(୧) ମିଥ୍ ପ୍ରକୃତି ସହିତ ସଂପର୍କର ଭିତ୍ତି ସ୍ଥାପନ କରିଥାଏ ।

(୨) ନୈତିକତା ସଂପର୍କରେ ଶିକ୍ଷା ଦେଇଥାଏ ।

(୩) ଘଟଣ, ଅଘଟଣର ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିଥାଏ ।

(୪) ସାମାଜିକ ଓ ଧାର୍ମିକ କର୍ମକର୍ମାଣି, ରୀତି-ନୀତିର ସଞ୍ଚରଣ ।

(୫) ପୂର୍ବଜଙ୍କ ସ୍ମୃତି ଓ ସାଧନାକୁ ଧରି ରଖିବାର ପ୍ରୟାସ ।

(୬) ଜନଜାତିର ଜ୍ଞାନ, ସଂସ୍କୃତି, କଳା ଓ ବାଚିକ ପରମ୍ପରାକୁ ସଂରକ୍ଷଣ ଦେବାରେ ବ୍ରତୀ ।

ପ୍ରକୃତରେ ବଣ୍ଡାର ଲୋକମିଥ୍ ସେମାନଙ୍କ 'ଲୋକାୟତ'ର ପ୍ରତିବିମ୍ବ । ଯାହାର ଆଧାରରେ ଅନେକ କଥାରୂପ ଓ କାବ୍ୟରୂପର ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି । ସମୟ ବଦଳୁଛି, ନବ୍ୟ ପିଢ଼ି କ୍ରମଶଃ ବାଚିକ ପରଂପରାର ଏହି ପ୍ରବାହ ଠାରୁ ଦୂରେଇ ରହୁଛନ୍ତି । ଏସବୁ ସତ୍ତ୍ୱେ ଆମକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ହେବଯେ, ଲୋକମିଥ୍ ତାଙ୍କ ସମାଜର ସାଂସ୍କୃତିକ ଅଭିପ୍ରାୟକୁ ଅବଧାରଣ କରିବାରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସମର୍ଥ ।

ସହାୟକ ଗ୍ରନ୍ଥସୂଚୀ :

1. Tribal Myths of Odisha - Vol-I; Elwin, Verrier, Prafulla Pathagara, Jagatsinghpur.
2. Bondo High Lender; Elwin, Verrier, Oxford University Press, 1950.
୩. ରେମୋ; ପାତ୍ର, ଦେବାଶିଷ, ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡ଼େମୀ, ୨୦୧୮ ।
4. The New Comparative Mythology, Berkley, 1966.

❖ ❖ ❖